

CHIẾN TRANH THƯƠNG MẠI MỸ - TRUNG VÀ NHỮNG CHIỀU KÍCH CẠNH TRANH CHIẾN LƯỢC

TS. Huỳnh Tâm Sáng

Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn -

Đại học Quốc gia TP. Hồ Chí Minh

TÓM TẮT

Bài viết tiếp cận chiến tranh thương mại Mỹ - Trung từ góc nhìn của nền chính trị cường quyền (great power politics), tập trung vào cạnh tranh quyền lực nước lớn; qua đó, khẳng định rằng cuộc chiến không chỉ đơn thuần diễn biến xung quanh lĩnh vực kinh tế mà bao hàm trong nó nhiều ý nghĩa sâu sắc hơn về lợi thế cạnh tranh. Những chiều kích cạnh tranh chiến lược trong quan hệ Mỹ - Trung, qua chiến tranh thương mại, được phản ánh rõ nét hơn với các tính toán chiến lược, bao gồm cả các yếu tố vật chất và tinh thần.

Từ khóa: chiến tranh thương mại, cạnh tranh chiến lược, địa chính trị, quan hệ Mỹ - Trung.

1. Dẫn nhập

Trong thập niên thứ hai của thế kỷ XXI, Mỹ và Trung Quốc đang bị cuốn vào một cuộc Chiến tranh lạnh mới (new Cold War) với thương mại là mặt trận chủ chốt cho các tranh cãi. Trong bối cảnh chiến tranh thương mại (trade war) diễn tiến ngày càng phức tạp, phần nhiều được quan sát dựa vào các động thái từ phía Mỹ, mối quan hệ Mỹ - Trung được dự đoán tiếp tục căng thẳng, với khuynh hướng leo thang và có thể trở nên tồi tệ trong một thời gian dài. Tuy vậy, nhìn rộng ra, tranh chấp thương mại giữa hai cường quốc chỉ là một phần của cuộc chiến tranh giành quyền lực lãnh đạo toàn cầu. Trên thực tế, chiến tranh thương mại Mỹ - Trung có thể được nhìn nhận từ nhiều chiều kích chiến lược. Nỗ lực này là quan trọng vì giúp tiếp cận và soi chiếu bối cảnh cạnh tranh chiến lược dưới một lăng kính đa chiều hơn.

Cuộc chiến thương mại giữa cường quốc đã xác lập vị thế (status quo power) và một cường quốc xét lại (revisionist power) dường như đang báo hiệu rằng đây là sự khởi đầu của một kỷ nguyên đối đầu toàn diện giữa hai cường quốc, thay vì chỉ giới hạn trong địa hạt kinh tế. Các quan chức của Mỹ không hề cố gắng che giấu ý định hạn chế quyền lực của Trung Quốc. Trong một cuộc phỏng vấn với “Fox News” vào tháng 9/2018, Cố vấn An ninh Quốc gia Mỹ John Bolton bày tỏ thẳng thắn rằng chiến tranh thương mại không chỉ là một vấn

đề kinh tế và chúng ta không chỉ bàn về thuế quan và các điều khoản thương mại. Đúng hơn, đây là cạnh tranh quyền lực và chủ đề chính của thế kỷ XXI là cách thức mà Trung Quốc và Mỹ giải quyết mối quan hệ¹. Đối với một quốc gia đã có khoảng thời gian khá dài trải nghiệm vị thế siêu cường như Mỹ, cuộc chiến thương mại cần phải được nhìn nhận trong bối cảnh Mỹ có sự chuyển biến về nhận thức căn bản đối với sự trỗi dậy của Trung Quốc. Đối với Trung Quốc, cuộc chiến này mang hàm ý thể nghiệm về khả năng ứng phó của Trung Quốc trước một siêu cường thế giới. Ở một chiều sâu chiến lược, cuộc chiến thương mại Mỹ - Trung không chỉ đơn thuần là về thương mại; đúng hơn, đây là một biểu hiện của cạnh tranh chiến lược giữa hai cường quốc đang ngày càng leo thang.

2. Cạnh tranh chiến lược Mỹ - Trung nhìn từ chiến tranh thương mại

Chiến tranh thương mại cung cấp một phong nền khá lý tưởng cho việc xem xét vấn đề cạnh tranh chiến lược Mỹ - Trung trong thế kỷ XXI. Từ sau Chiến tranh lạnh, chiến tranh thương mại có thể được xem như sự biến chính trị nổi bật, thu hút sự quan tâm của các chính trị gia, các nhà chiến lược và giới học giả. Sẽ là đầy đủ hơn nếu quan hệ cạnh tranh chiến lược Mỹ - Trung được nhìn nhận trong một trường hợp cụ thể là chiến tranh thương mại, vốn không chỉ dựa trên các lợi ích kinh tế hữu hình hay các hành động “ăn miếng trả miếng” (tit for tat), mà về bản chất, được củng cố và khơi gợi bởi các tính toán chiến lược.

Thứ nhất, cuộc chiến thương mại có thể được xem là một chiến thuật trong tổng thể chiến lược ngăn chặn (containment) sự mở rộng ảnh hưởng của Trung Quốc. Chính sách đối ngoại của Trung Quốc là một khía cạnh quan trọng trong chiến lược an ninh quốc gia. Điều này được bổ sung bởi thực tế là xét về quy mô dân số và diện tích cũng như số lượng các quốc gia tiếp giáp (14 quốc gia) thì Trung Quốc đều chiếm ưu thế. Niềm tin cốt lõi của các nhà lãnh đạo Trung Quốc là môi trường bên ngoài ổn định, đặc biệt là khu vực tiếp giáp với các quốc gia láng giềng (chu biên), đóng vai trò như điều kiện thiết yếu cho sự phát triển theo xu hướng hồi sinh dân tộc và thúc đẩy tính chất bền vững của quốc gia. Trong thế kỷ XXI, Trung Quốc theo đuổi một chính sách ngoại giao đầy tham vọng với các quốc gia láng giềng (chu biên) theo xu hướng toàn phương vị (omnidirectional)² như tầm nhìn được khẳng định trong tuyên bố của Chủ tịch Tập Cận Bình: “Khi ứng xử với các nước láng giềng và các vấn đề liên quan, chúng ta cần một viễn cảnh đa chiều, vượt ra ngoài

---

¹ “John Bolton previews Trump's United Nations speech”, *Fox News*, 23/9/2018, tại địa chỉ: <https://www.foxnews.com/transcript/john-bolton-previews-trumps-united-nations-speech>, truy cập ngày 21/5/2019.

² Thực tiễn triển khai nền ngoại giao chu biên (周边外交) của Trung Quốc không chỉ giới hạn ở các quốc gia lân cận mà được mở rộng về phương diện phạm vi. Tại Hội nghị bàn về công tác ngoại giao với các quốc gia láng giềng được tổ chức tại Bắc Kinh vào năm 2015, Chủ tịch Trung Quốc Tập Cận Bình khẳng định khu vực ngoại vi của Trung Quốc là khu vực “có ý nghĩa chiến lược đối với nước ta [Trung Quốc] về địa lý, môi trường và các mối quan hệ”. “Xi Jinping: Let the Sense of Community of Common Destiny Take Deep Root in Neighbouring Countries”, *Ministry of Foreign Affairs of the People's Republic of China*, 25/10/2013.

phạm vi thời gian và không gian trước mắt”³. Với sự phát triển ngoạn mục, được củng cố bởi sức bật kinh tế với các sáng kiến thúc đẩy hợp tác như “Vành đai và Con đường” (BRI) và Ngân hàng Đầu tư Cơ sở hạ tầng châu Á (AIIB), Trung Quốc đã vươn lên và tự tin thể nghiệm một nền ngoại giao chủ động và quyết đoán hơn.

Tuy nhiên, thực tiễn triển khai nền ngoại giao mới của Trung Quốc lại gây những tổn thương lên các quốc gia trên thế giới, bao gồm cả Mỹ. Trên thực tế, khi Trung Quốc vươn tầm ảnh hưởng thì những hành vi đánh cắp bí mật công nghệ, triển khai nền ngoại giao bẫy nợ (debt-trap diplomacy) đe dọa đến chủ quyền của các quốc gia cũng như quyết đoán hơn trong vấn đề tranh chấp chủ quyền ở Biển Đông... đang đe dọa đến lợi ích của Mỹ - đã suy giảm tương đối từ sự thiếu quyết đoán của Chính quyền Obama đối với Trung Quốc và đang trong quá trình được tái cấu trúc dưới thời Tổng thống Donald Trump. Động lực chiến lược cho quyết tâm của Chính quyền Donald Trump có nguồn gốc từ thực tế là, Trung Quốc đang thể hiện sức bật và năng lực trỗi dậy mạnh mẽ hơn bao giờ hết, được củng cố bởi quyết tâm của thế hệ lãnh đạo thứ 5 với lãnh đạo hạt nhân là Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tập Cận Bình và nhận sự ủng hộ của người dân Trung Quốc dưới làn sóng chủ nghĩa dân tộc và tham vọng phục hưng sự vĩ đại của dân tộc Trung Hoa.

Cách tiếp cận cứng rắn của Mỹ đối với Trung Quốc được khẳng định trong “Chiến lược An ninh Quốc gia” (National Security Strategy) (tháng 12/2017); trong đó, bên cạnh khẳng định Trung Quốc đang “khiến các nền kinh tế giảm sự tự do và kém công bằng hơn” thì Tổng thống Donald Trump cáo buộc Trung Quốc đang “thách thức quyền lực, ảnh hưởng và lợi ích, cố gắng làm xói mòn an ninh và thịnh vượng của Mỹ”⁴. Sự trỗi dậy với tinh thần quyết đoán của Trung Quốc đã gây tổn hại đến ưu thế toàn cầu của Mỹ. Các chính sách cứng rắn của Tổng thống Donald Trump, phần lớn là trên lĩnh vực kinh tế, và khuynh hướng xấu đi trong quan hệ Mỹ - Trung đã gây ra những tranh cãi chính trị gay gắt ở Trung Quốc. Nhiều nhận định cho rằng giới lãnh đạo Trung Quốc đã không chuẩn bị cho đường lối cứng rắn của Mỹ khi đặt căn bản chiến lược của mình dựa trên niềm tin rằng, bất chấp những lời hoa mỹ và đe dọa, Mỹ sẽ không mạo hiểm áp dụng các biện pháp cứng rắn để kiềm chế Trung Quốc. Dường như Trung Quốc tin rằng sự phụ thuộc lẫn nhau sâu sắc giữa hai nền kinh tế sẽ kiềm chế các quyết định táo bạo của Mỹ. Khi đó, Trung Quốc đã đánh giá thấp quyết tâm của Mỹ trong việc ngăn chặn sự trỗi dậy của cường quốc này⁵.

Bối cảnh Mỹ triển khai chính sách ngăn chặn Trung Quốc được triển khai chủ yếu trên phương diện thương mại, và đây là một điều đáng chú ý vì trong lịch sử, Mỹ chưa bao giờ phải “chạm trán” với một đối thủ xứng tầm cạnh tranh về phương diện kinh tế. Trong Chiến

---

³ Xi Jinping (2014), *The Governance of China*, Beijing: Foreign Languages Press, p. 326.

⁴ *National Security Strategy of the United States of America* (2017), National Security Strategy Archive, p. 2.

⁵ Alexander Lukin (2019), “The US-China Trade War and China’s Strategic Future”, *Survival*, Vol. 61, No. 1, p. 38.

tranh lạnh, xung đột giữa Mỹ và Liên Xô chủ yếu là cuộc đấu tranh trên nền tảng ý thức hệ (ideology), được phản ánh qua tập hợp lực lượng và chạy đua vũ khí hạt nhân. Điểm cần chú ý là trong cuộc chiến với Trung Quốc, Tổng thống Donald Trump đã nhận được sự ủng hộ to lớn từ công chúng Mỹ, Quốc hội và cả hai đảng Cộng hòa và Dân chủ⁶. Nói cách khác, dường như toàn xã hội Mỹ đã đạt được sự đồng thuận về cách tiếp cận mới đối với Trung Quốc. Trong khi Mỹ đã công khai xem Trung Quốc là đối thủ cạnh tranh chiến lược thì Trung Quốc cho rằng Mỹ đang làm tổn thương Trung Quốc và ngăn chặn Trung Quốc thực hiện mục tiêu hồi sinh dân tộc, do đó mà, Trung Quốc sẽ không nhượng bộ Mỹ trong cuộc chiến, về bản chất, là giành quyền thống trị giữa hai cường quốc.

Thứ hai, cuộc chiến thương mại phản ánh sự khác biệt về nhận thức của hai nhà lãnh đạo Mỹ và Trung Quốc về trật tự thế giới hiện hành. Đối với Chủ tịch Tập Cận Bình, trật tự thế giới hiện nay được đặc trưng bởi sự thống trị về chính trị và chiến lược của Mỹ, tuy vậy, lại đe dọa lợi ích và phạm vi ảnh hưởng của Trung Quốc. Lãnh đạo Trung Quốc mong muốn rằng, thông qua sự phục hưng vĩ đại, Trung Quốc có thể thay thế Mỹ trở thành cường quốc thống trị ở khu vực châu Á - Thái Bình Dương. Trung Quốc tin rằng đã đến lúc quốc gia này phục hưng trở lại như một cường quốc toàn cầu, vốn trước đây đã bị phương Tây làm cho suy yếu trong một thế kỷ ô nhục (bách niên quốc sỉ) (1839 - 1949). Đây là thời kỳ chủ nghĩa đế quốc và chủ nghĩa thực dân đã can thiệp và gây tổn thương đối với Trung Quốc, cả ở khía cạnh vật chất và khía cạnh tinh thần. Chủ tịch Tập Cận Bình nhấn mạnh Trung Quốc phải lấy nỗi sỉ nhục của thế kỷ XIX làm động lực để trỗi dậy và phục hồi sự vĩ đại của Trung Quốc trong thế kỷ XXI. Ông khẳng định sẽ hiện thực hóa “Trung Quốc mộng” (Zhongguo meng, 中国梦): “Nhưng người dân Trung Quốc chưa bao giờ nhượng bộ, đã đấu tranh không ngừng nghỉ, và cuối cùng đã nắm giữ vận mệnh của chính mình và bắt đầu quá trình xây dựng quốc gia vĩ đại (...) Nó đã thể hiện, một cách đầy đủ, tinh thần dân tộc vĩ đại với tinh thần yêu nước là cốt lõi”⁷. Những người ủng hộ chủ nghĩa dân tộc đã bày tỏ sự ủng hộ đối với Chủ tịch Tập Cận Bình, với hy vọng rằng Trung Quốc sẽ trở thành cường quốc thống trị toàn cầu. Đối với vấn đề kinh tế, Trung Quốc nhận thức rằng toàn cầu hóa đóng vai trò rất quan trọng, giúp quốc gia này hưởng lợi về thương mại và đầu tư, vì vậy mà, Trung Quốc quyết tâm duy trì mô hình thương mại hiện tại.

Trái lại, Tổng thống Donald Trump xem trật tự kinh tế hiện hành đang đe dọa lợi ích của Mỹ trong khi lại làm lợi cho Trung Quốc. Những người theo chủ nghĩa bảo hộ trong chính

---

⁶ Chuck Schumer, lãnh đạo đảng Dân chủ tại Thượng viện Mỹ, đã bày tỏ sự ủng hộ đối với các chính sách đối đầu về thương mại với Trung Quốc của chính quyền Donald Trump. Về dòng tweet của Chuck Schumer, tham khảo tại địa chỉ: <https://twitter.com/realDonaldTrump/status/1125069836088950784>, truy cập ngày 19/5/2019.

⁷ “Xi Jinping pledges ‘great renewal of Chinese nation’”, *The National People's Congress of the People's Republic of China*, 21/4/2014, tại địa chỉ: http://www.npc.gov.cn/englishnpc/NPCChina/2014-04/21/content_1860240.htm, truy cập ngày 20/5/2019.

quyền Donald Trump tin rằng mô hình chính trị và kinh tế của Trung Quốc về cơ bản là đối lập với lợi ích của Mỹ. Trong bài phát biểu về chính sách của Mỹ đối với Trung Quốc vào tháng 10/2018 tại “Viện Hudson” (Washington D.C.), Phó Tổng thống Mỹ Mike Pence tuyên bố, “Mỹ từng hy vọng tự do hóa kinh tế sẽ đưa Trung Quốc vào mối quan hệ đối tác lớn hơn với nước Mỹ và thế giới. Thế nhưng, Trung Quốc đã chọn xâm lăng kinh tế, điều này đến lượt nó lại khuyến khích sự lớn mạnh của quân đội”⁸. Và các bức tường thuế quan cao đối với Trung Quốc sẽ giúp xây dựng lại nền kinh tế của Mỹ. Điều này có nghĩa là, một thỏa thuận mang tính thỏa hiệp có tính chất giữ nguyên trạng về một hệ thống thương mại thế giới trong kỷ nguyên toàn cầu hóa như hiện nay sẽ là một thất bại đối với cường quốc số một thế giới. Do đó mà, thay đổi trật tự kinh tế bất đối xứng là nhằm giúp Mỹ giành lại địa vị kinh tế xứng đáng hơn trên trường quốc tế theo chủ trương của Tổng thống Donald Trump “Đưa nước Mỹ vĩ đại trở lại” (Make America Great Again).

Thứ ba, Mỹ và Trung Quốc là hai đối thủ chiến lược, do đó, đã làm trầm trọng hơn tính chất cạnh tranh trong quan hệ hai nước. Nếu hai quốc gia không phải là các cường quốc và căn bản không phải là các đối thủ chiến lược thì sẽ không có nhiều khả năng Mỹ khởi xướng một cuộc chiến thương mại toàn diện, vốn tiềm ẩn nhiều nguy hiểm và gây tổn hại cho cả hai nền kinh tế. Trong bối cảnh những rủi ro do xung đột lợi ích đang lấn át lợi ích của hợp tác, Mỹ sẵn sàng hy sinh mối quan hệ kinh tế với Trung Quốc. Khi Trung Quốc ngày càng theo đuổi một chính sách đối ngoại quyết đoán, Tổng thống Donald Trump nhận thấy rằng chính sách can dự (engagement) của người tiền nhiệm hoàn toàn không mang lại hiệu quả⁹. Cuộc chiến tranh thương mại Mỹ - Trung về căn bản là cuộc chiến giành ưu thế địa chính trị, vốn nóng lên từ khi Donald Trump nắm quyền lãnh đạo nước Mỹ.

Trong vấn đề cạnh tranh giữa hai cường quốc, thương mại chỉ là phần nổi của tảng băng. Cạnh tranh chiến lược Mỹ - Trung không còn phát triển theo chiều hướng lạc quan “cùng thắng” (win - win) mà ngày càng phản ánh một thực tế khốc liệt hơn, đó là cuộc chiến này dường như về bản chất sẽ dẫn đến kết cục “thắng - thua” (win - lose). Khi đó, hoặc là Trung Quốc phải chấp nhận một trật tự mà Mỹ là siêu cường duy nhất, với sứ mệnh dẫn dắt và điều tiết dòng chảy thương mại toàn cầu đồng thời tuân theo các chuẩn tắc và thông lệ quốc tế; hoặc là Mỹ phải chấp nhận Trung Quốc với một vị thế mới và phải từ bỏ ảnh hưởng ở khu vực phía Tây Thái Bình Dương. Trung Quốc đang bị kẹt giữa giấc mơ giành lại vị trí

---

⁸ “Remarks by Vice President Pence on the Administration’s Policy Toward China”, *The White House*, 4/10/2018, tại địa chỉ: <https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-vice-president-pence-administrations-policy-toward-china/>, truy cập ngày 21/5/2019.

⁹ Minxin Pei, “US-China trade war is more about geopolitical rivalry, such as in the South China Sea, than soybeans”, *South China Morning Post*, 20/2/2019, tại địa chỉ: <https://www.scmp.com/comment/insight-opinion/united-states/article/2186739/us-china-trade-war-more-about-geopolitical>, truy cập ngày 20/5/2019.

xứng đáng ở châu Á và nỗi sợ rằng “nước Mỹ mệt mỏi, ghen tị sẽ ngăn chặn sự trỗi dậy của họ bởi vì Mỹ không thể chấp nhận sự suy giảm của chính mình”¹⁰.

Trên phương diện cạnh tranh địa chính trị, có ý kiến cho rằng cả Mỹ và Trung Quốc - hai đối thủ địa chính trị đều là hai cường quốc xét lại (revisionist powers) và đồng thời cũng là hai cường quốc muốn duy trì nguyên trạng (status quo powers). Mỹ hiện là cường quốc duy trì nguyên trạng về địa chính trị, vì vậy Mỹ đã trở thành cường quốc xét lại về kinh tế. Trung Quốc là cường quốc xét lại về địa chính trị, vì vậy Trung Quốc đã trở thành cường quốc duy trì nguyên trạng về thương mại¹¹. Trong cuộc chiến tranh giành ưu thế địa chính trị này, về căn bản, Mỹ đặt mục tiêu buộc Trung Quốc phải nhượng bộ hoàn toàn thay vì tìm kiếm những nhượng bộ từng phần. Đối với Mỹ và Trung Quốc, quan niệm về một chiến thắng trong cuộc chiến thương mại có thể khác nhau đối với mỗi bên. Từ quan điểm của Mỹ, để giành chiến thắng, Mỹ cần phải buộc Trung Quốc đầu hàng hoàn toàn. Từ quan điểm của Trung Quốc, một chiến thắng trước đối thủ chính là khả năng đứng vững¹².

3. Thay lời kết

Đối với Trung Quốc, cường quốc này coi Mỹ là mối đe dọa bên ngoài lớn nhất đối với sự phục hưng của quốc gia và cảm thấy rằng Trung Quốc buộc phải hành động quyết đoán trong cuộc chiến với Mỹ. Trong bối cảnh mới, chiến tranh thương mại là một trong những vấn đề có ý nghĩa quyết định đến sự phát triển của Trung Quốc. Ở một tầng nấc sâu hơn, cuộc chiến thương mại đã phơi bày lỗ hổng chiến lược khi Trung Quốc phụ thuộc quá nhiều vào thị trường và công nghệ của Mỹ. Đối với Mỹ, sức mạnh công nghệ của Trung Quốc đang trên đà mở rộng ảnh hưởng, có khả năng đe dọa đến sự phát triển của Mỹ và nhìn chung, Mỹ đang chậm chân trong cuộc đua công nghệ với Trung Quốc. Trong bối cảnh địa vị của siêu cường có sự suy giảm tương đối, Mỹ đã thông qua chiến tranh thương mại để ngăn chặn Trung Quốc gia tăng ảnh hưởng, đặc biệt là trên địa hạt kinh tế, được dẫn dắt bởi sự phát triển đáng kinh ngạc về công nghệ. Do đó mà, nhiều khả năng cả hai cường quốc sẽ tiếp tục quyết đoán trong chính sách đối ngoại, đặc biệt là cạnh tranh thương mại. Tuy nhiên, trong tương lai trung hạn, sẽ khó có các thỏa hiệp mang tính bước ngoặt vì một

---

¹⁰ “China v America: A new kind of cold war”, *The Economist*, 16/5/2019, tại địa chỉ: <https://www.economist.com/leaders/2019/05/16/a-new-kind-of-cold-war>, truy cập ngày 20/5/2019.

¹¹ Gideon Rachman, “America is the revisionist power on trade”, *Financial Times*, 13/5/2019, tại địa chỉ: <https://www.ft.com/content/e9cc014a-755c-11e9-be7d-6d846537acab>, truy cập ngày 19/5/2019.

¹² S. George Marano, “All-out trade war between China and the US leaves no room for optimism”, *South China Morning Post*, 16/1/2019, tại địa chỉ: <https://www.scmp.com/comment/insight-opinion/united-states/article/2182088/all-out-trade-war-between-china-and-us-leaves>, truy cập ngày 19/5/2019.

thỏa hiệp nhỏ sẽ không thỏa mãn yêu cầu của Mỹ, trong khi một thỏa hiệp lớn sẽ không được công chúng Trung Quốc chấp nhận¹³.

Trong một thế giới toàn cầu hóa và hội nhập quốc tế ngày càng sâu sắc, tương tác kinh tế Mỹ - Trung là kết quả tất yếu của các mô hình phân công lao động và phân bổ nguồn lực quốc tế. Trong khi Mỹ có xu hướng chiếm giữ phân khúc “trung bình đến cao” trong các chuỗi giá trị toàn cầu thì Trung Quốc có xu hướng hướng vào phân khúc “trung bình đến thấp”. Với sự tích hợp dọc của chuỗi giá trị công nghiệp và phát triển chuỗi cung ứng xuyên biên giới, Mỹ tập trung vào các hoạt động nghiên cứu và thiết kế có giá trị gia tăng cao, trong khi Trung Quốc ưu tiên thực hiện sản xuất chi phí thấp. Các mối liên kết và chuỗi giá trị như trên ngày càng dày đặc hơn và liên kết mật thiết hơn¹⁴. Trong tương lai, khả năng hai cường quốc “sa lầy” vào cuộc chiến thương mại sẽ gây nhiều tổn thương cho cả hai. Lý do chiến lược là cả hai nền kinh tế lớn nhất thế giới chiếm tới 40% kinh tế toàn cầu và hơn 22% xuất khẩu hàng hóa của thế giới¹⁵.

Như vậy, cuộc chiến leo thang không chỉ tàn phá nền kinh tế của hai quốc gia, có khả năng loại bỏ một đối thủ khỏi cuộc cạnh tranh địa chính trị mà nguy hiểm hơn là, không loại trừ khả năng phá vỡ hệ thống thương mại toàn cầu. Đồng thời, ngay cả khi hai cường quốc chấp nhận giải pháp ngừng xung đột thì nền kinh tế hai nước cũng đi xuống, gây trì trệ khi nền kinh tế thế giới tăng trưởng chậm lại do hệ quả của chiến tranh thương mại và sự thiếu vắng các hoạt động hợp tác giữa hai cường quốc. Trong chiều hướng diễn biến khó lường, vấn đề quản lý xung đột trong cuộc cạnh tranh ngày càng gay gắt giữa hai cường quốc có ý nghĩa quyết định đến tương lai của hai quốc gia và cấu trúc địa chính trị toàn cầu.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

Alexander Lukin (2019), “The US-China Trade War and China's Strategic Future”, *Survival*, Vol. 61, No. 1.

“China v America: A new kind of cold war”, *The Economist*, 16/5/2019, tại địa chỉ: <https://www.economist.com/leaders/2019/05/16/a-new-kind-of-cold-war>, truy cập ngày 20/5/2019.

---

¹³ Deng Yuwen, “The US sees the trade war as a tactic to contain China. So does Beijing”, *South China Morning Post*, 4/7/2018, tại địa chỉ: <https://www.scmp.com/comment/insight-opinion/united-states/article/2153587/us-sees-trade-war-tactic-contain-china-so-does>, truy cập ngày 19/5/2019.

¹⁴ “Understanding the US-China Trade War: Analyses and CCG Recommendations” (2018), *Center for China and Globalization (CCG) Report*, No. 23, p. 5.

¹⁵ Tiffany NG and Kent CHUNG, “Trade conflict between China and the United States and its impact on Hong Kong's economy”, IN14/17-18, Research Office, Legislative Council Secretariat, 17 July 2018.

Deng Yuwen, “The US sees the trade war as a tactic to contain China. So does Beijing”, *South China Morning Post*, 4/7/2018, tại địa chỉ: <https://www.scmp.com/comment/insight-opinion/united-states/article/2153587/us-sees-trade-war-tactic-contain-china-so-does>, truy cập ngày 19/5/2019.

Gideon Rachman, “America is the revisionist power on trade”, *Financial Times*, 13/5/2019, tại địa chỉ: <https://www.ft.com/content/e9cc014a-755c-11e9-be7d-6d846537acab>, truy cập ngày 19/5/2019.

“John Bolton previews Trump's United Nations speech”, *Fox News*, 23/9/2018, tại địa chỉ: <https://www.foxnews.com/transcript/john-bolton-previews-trumps-united-nations-speech>, truy cập ngày 21/5/2019.

Minxin Pei, “US-China trade war is more about geopolitical rivalry, such as in the South China Sea, than soybeans”, *South China Morning Post*, 20/2/2019, tại địa chỉ: <https://www.scmp.com/comment/insight-opinion/united-states/article/2186739/us-china-trade-war-more-about-geopolitical>, truy cập ngày 20/5/2019.

National Security Strategy of the United States of America (2017), National Security Strategy Archive.

“Remarks by Vice President Pence on the Administration’s Policy Toward China”, *The White House*, 4/10/2018, tại địa chỉ: <https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-vice-president-pence-administrations-policy-toward-china/>, truy cập ngày 21/5/2019.

S. George Marano, “All-out trade war between China and the US leaves no room for optimism”, *South China Morning Post*, 16/1/2019, tại địa chỉ: <https://www.scmp.com/comment/insight-opinion/united-states/article/2182088/all-out-trade-war-between-china-and-us-leaves>, truy cập ngày 19/5/2019.

Tiffany NG and Kent CHUNG, “Trade conflict between China and the United States and its impact on Hong Kong's economy”, IN14/17-18, Research Office, Legislative Council Secretariat, 17 July 2018.

“Xi Jinping: Let the Sense of Community of Common Destiny Take Deep Root in Neighbouring Countries”, *Ministry of Foreign Affairs of the People's Republic of China*, 25/10/2013.

Xi Jinping (2014), *The Governance of China*, Beijing: Foreign Languages Press.

“Xi Jinping pledges ‘great renewal of Chinese nation’”, *The National People's Congress of the People's Republic of China*, 21/4/2014, tại địa chỉ:

http://www.npc.gov.cn/englishnpc/NPCChina/2014-04/21/content_1860240.htm, truy cập ngày 20/5/2019.

“Understanding the US-China Trade War: Analyses and CCG Recommendations” (2018), *Center for China and Globalization (CCG) Report*, No. 23.